

หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล*

TRI SIKKHA Principle for Competency Development in Learning Digital Technology

สรารุช เบญจกุล¹
Sarawut Benjakul¹

วันรับบทความ 6 มิถุนายน 2566
วันแก้ไขบทความ 19 มิถุนายน 2566
วันตอบรับบทความ 26 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเสนอการนำพุทธบูรณาการด้วยหลักไตรสิกขามาใช้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ของบุคลากรบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) ผลการศึกษา พบว่าการนำหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สมบูรณ์แบบมาประยุกต์ใช้และบูรณาการเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ทอท.จำเป็นต้องมีการฝึกฝนบุคลากรให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ศีล เป็นการฝึกในด้านพฤติกรรมด้วยการใช้วินัย สมาธิ เป็นการฝึกในด้านจิตด้วยการใช้คุณธรรม และปัญญา เป็นการฝึกในด้านการใช้ความรู้ความจริงด้วยการใช้การจัดการความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม นำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาสมรรถนะของพนักงาน

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ ไตรสิกขา สมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล

Abstract

This article proposes the ways of Buddhhadhamma Integration with Tri Sikkha Principle (Threefold Training to Promote Competency Development in Learning Digital Technology for Personnel of Airports of Thailand Public Company Limited (AOT) with the THREEFOLD TRAINING (TRI SIKKHA). The study findings show that the adoption of the THREEFOLD TRAINING (TRI SIKKHA) namely Sila (morality), Samathi (concentration), and Panya (wisdom) were considered the key principles of perfect human resource development to apply and integrate to achieve success. AOT needs to develop its personnel to cover all three areas: Sila, which is behavioral training by using discipline; Samathi, mental training by using virtue and Wisdom

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. E-mail: Srwbenjakul@gmail.com

* บทความจากงานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 16, 31 มีนาคม 2566

is the practice of knowing the truth by using the management of both secular and spiritual knowledge development in these three areas, learning digital technology concretely can lead to the goal of competency development of AOT personnel.

Keywords: Buddhhadhamma Integration, Tri Sikkha, Competency learning digital technology

บทนำ

การคมนาคมขนส่งในปัจจุบันก้าวเข้าสู่สังคมยุคความรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital) ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในยุคปัจจุบันการบริหารจัดการท่าอากาศยานในยุคดิจิทัลมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ประกอบกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำเป็นต้องอาศัยมาตรการลดค่าใช้จ่ายรับมือกับผลกระทบที่เกิดกับสถานะการเงินของหน่วยงาน การนำ Digital Technology มาใช้ในการพัฒนาบุคลากร ควบคู่กับการมุ่งเน้นการพัฒนาด้านมาตรฐานและคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง โดยการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2565)

การบริหารจัดการท่าอากาศยานในกำกับดูแลของบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทอท. จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานดอนเมือง ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานหาดใหญ่ ท่าอากาศยานภูเก็ต และ ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง เชียงราย (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2563) ได้คำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization : HPO) ในทุกมิติ มีระบบการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานขององค์กรด้วยการสนับสนุนของเทคโนโลยีดิจิทัล (Streamline Process) เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัว รวดเร็ว รวมถึงตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย ได้มีการดำเนินงานด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากรในทุกระดับ ทั้งที่เป็นผู้ใช้ทั่วไปและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเข้าใจถึงระบบแอปพลิเคชัน หรือ ข้อมูล/เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ๆ กฎระเบียบและมาตรฐานที่บังคับใช้ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2564) แสดงให้เห็นว่า ในการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมาย จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับ “สมรรถนะ (Competency)” ในองค์กร เพื่อสามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของบุคลากร และสามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริงได้ (HRNOTE, 2566)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาในช่วงวิกฤติโควิด 19 ปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรของ ทอท. ได้แก่ บุคลากรบางส่วนไม่ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างจริงจัง โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความรับผิดชอบในระดับสูง ทำให้ขาดทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital literacy ขาดทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อีเมล และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในระยะยาวได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้ององค์กรจะเป็นต้องตระหนักมาเป็นลำดับแรก ดังนั้น ทอท. จำเป็นต้องนำหลักพุทธบูรณาการซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาด้านพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจและด้านปัญญา เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม เพราะต้องประสานสัมพันธ์เป็นเหตุปัจจัยแก่กัน แต่เมื่อปฏิบัติแล้วจะต้องมีการวัดหรือ หลักดังกล่าว คือ

หลักไตรสิกขา อันได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญในการทำให้บุคคลสามารถค้นพบและควบคุมตนเอง เรียนรู้ และพัฒนาตนเองโดยใช้ปัญญาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และเกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ถือว่าผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่ต้องได้รับการพัฒนาทั้งทางกาย วาจา จิต (ใจ) จึงมิใช่การถ่ายทอดความรู้ด้านความรู้เท่านั้น หากแต่เน้นการปฏิบัติ และการวิเคราะห์ประเมินผลของการปฏิบัติด้วย นอกจากนี้หลักไตรสิกขายังเน้นความสำคัญของการเป็นกัลยาณมิตรและความสำคัญของสังคมสิ่งแวดล้อมที่ช่วยเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้อีกด้วย (วิไลพร กิ่งแก้ว, 2555)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหลักของพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นหลักที่ทำให้บุคคลพัฒนาอย่างมีบูรณาการ และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาพนักงาน ทอท. ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษา หลักไตรสิกขา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากรบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ ไปวางแผนประยุกต์ใช้เพื่อบูรณาการในการพัฒนาสมรรถนะเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ทอท. ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาท่าอากาศยานทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.)

ความเป็นมาของ ทอท.

รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2522 โดยกำหนดให้จัดตั้งการท่าอากาศยานขึ้นเรียกว่า การท่าอากาศยาน แห่งประเทศไทย หรือ ทอท. (Airports Authority of Thailand : AAT) ขึ้น จึงได้ถือเอาวันดังกล่าวเป็นวันสถาปนา ทอท. ต่อมาได้มีการแปลงสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2545 โดยใช้ชื่อ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และยังคงเรียกชื่อย่อว่า ทอท.เช่นเดิม ส่วนภาษาอังกฤษให้ใช้ว่า Airports of Thailand Public Company Limited เรียกโดยย่อว่า AOT โดยทำหน้าที่ในการบริหารจัดการท่าอากาศยานในกำกับดูแล จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) ท่าอากาศยานดอนเมือง (ทตม.) ท่าอากาศยานเชียงใหม่ (ทชม.) ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง เชียงราย (ทชร.) ท่าอากาศยานภูเก็ต (ทภก.) และท่าอากาศยานหาดใหญ่ (ทหญ.) โดยมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน คือ ทอท. เป็นผู้ดำเนินการ และจัดการท่าอากาศยานที่ดี ระดับโลก : การมุ่งเน้น คุณภาพการให้บริการ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และสร้างรายได้อย่างสมดุล (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2561)

สมรรถนะของบุคลากร ทอท.

สมรรถนะของบุคลากร ทอท. มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตัวชี้วัดมาตรฐานให้บุคลากรนำไปสู่การปฏิบัติให้มีความรู้ ทักษะที่สามารถสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของ ทอท.ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด โดยมีสมรรถนะที่สำคัญ ดังนี้ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2564)

สมรรถนะการบริหาร (Managerial Competency: MC) มีจำนวน 4 สมรรถนะ ได้แก่ มีภาวะผู้นำ (Leadership) บริหารจัดการธุรกิจยอดเยี่ยม (Business Management) สร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลง (Change Catalyst) และสร้างสรรคคุณค่าร่วมกันขององค์กร (Create Shared Value)

สมรรถนะหลัก (Core Competency: CC) ประกอบด้วย

- 1) สมรรถนะหลักในการบริหารท่าอากาศยานด้านเครือข่ายพันธมิตร ได้แก่ สายการบิน คู่ค้า คู่ความร่วมมือ ผู้ส่งมอบ หน่วยงานกำกับดูแล ผู้ถือหุ้น ชุมชนและสังคม โดยประสานและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานท่าอากาศยานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) สมรรถนะหลักในการบริหารท่าอากาศยานด้านมาตรฐานความปลอดภัย และการรักษาความปลอดภัยท่าอากาศยานให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรฐานที่ทัดเทียมระดับสากล
- 3) สมรรถนะหลักในการบริหารท่าอากาศยานด้านการมีจิตบริการ (Service Minded)

สมรรถนะรายตำแหน่ง (Functional Competency: FC) โดยมีสมรรถนะรายตำแหน่งตามกลุ่มงาน (Job Family) จำนวน 8 Job Family ได้แก่ กลุ่มงานนิติการ กลุ่มงานด้านการแพทย์ กลุ่มงานบัญชีและการเงิน กลุ่มงานตรวจสอบและพัสดุ กลุ่มงานด้านสนับสนุน กลุ่มงานวิชาชีพเทคนิค กลุ่มงานมาตรฐานและปฏิบัติงานท่าอากาศยาน และกลุ่มงานวิเคราะห์และวิชาการ

สมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ทอท.

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของ ทอท. และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้โดยสาร ดังนั้น ทอท. จึงได้กำหนดสมรรถนะ สมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ดังนี้ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2565)

1) สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (Basic) ผู้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีประสบการณ์ 1-2 ปี สามารถอธิบายความสำคัญ และวิธีการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตามมาตรฐาน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถอธิบายความสำคัญ ความหมาย หลักการ ทฤษฎี ประเภท วัตถุประสงค์เข้าใจโครงสร้าง องค์ประกอบ ตัววัดประสิทธิภาพ ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลได้

2) สมรรถนะขั้นพัฒนา (Develop) นักจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลชำนาญการ (ขั้นต้น) มีประสบการณ์ 2-3 ปี สามารถอธิบายและใช้เครื่องมือเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมกับบริบท มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถเข้าใจ ใช้เครื่องมือเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะด้านการฟัง (Deep Listening) ทักษะการสื่อสาร (Communication) ทักษะการจับประเด็น (Capture) ทักษะการเรียบเรียงเรียง และการเขียน (Writing) - สามารถใช้เครื่องมือเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลในลักษณะของ Tacit to Explicit สามารถบริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับบุคคลได้

3) สมรรถนะขั้นเชี่ยวชาญ (Professional) นักจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลชำนาญการ (พิเศษ) มีประสบการณ์ 3-5 ปี สามารถใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและสร้าง Explicit Knowledge ได้อย่างเชี่ยวชาญ สามารถเขียนแผนที่ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (K-Map) เพื่อบ่งชี้ความรู้และตรวจสอบหัวข้อความรู้ (K-Audit) สามารถจัดทำโครงสร้างความรู้ (อนุกรมวิธาน) สามารถค้นหา ถอดบทเรียน (Lesson Learned) วิธีปฏิบัติที่ดี (Good Practice) วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สามารถออกแบบ และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของความรู้ เพื่อจัดการความรู้ สามารถจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กิจกรรมถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และสรุปผล หลังการดำเนินกิจกรรม (After Action Review) ได้ มีทักษะการสื่อสารที่ดีเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล

4) สมรรถนะขั้นเชี่ยวชาญ ประยุกต์ใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Expert) วิทยากร/ที่ปรึกษา ในระดับกระบวนการ มีประสบการณ์ 5-7 ปี สามารถวิเคราะห์บริบทองค์กร หน่วยงานเพื่อสร้างระบบการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเชี่ยวชาญและสามารถออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้ สามารถวิเคราะห์บริบทองค์กร (Organization Profile) และออกแบบระบบการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถจัดการความรู้ในระดับกระบวนการ (KM in Process) จนเกิดผลลัพธ์การจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจนนำไปสู่นวัตกรรม สามารถจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับกระบวนการจนเกิดผลลัพธ์ จนนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต เป็นที่ปรึกษา/ให้ข้อเสนอแนะกับหน่วยงานอื่นได้ หรือให้ข้อเสนอแนะนักเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการสื่อสารที่ดีเยี่ยม (Excellence Communication Skill) สามารถสอน (Teach) บรรยาย (Lecture) เกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

5) สมรรถนะขั้นบริหาร วิทยากร/ที่ปรึกษาอาวุโส ในระดับกลยุทธ์ มีประสบการณ์ 7 ปีขึ้นไป สามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์การจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและเป็นแบบอย่างด้านการจัดการความรู้ มีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของระบบงานต่าง ๆ ขององค์กร สามารถคิดและวิเคราะห์การจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเชิงกลยุทธ์ สามารถจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับยุทธศาสตร์ (Organization Strategic Level) สามารถพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่สนับสนุน/ผลิตภัณฑ์/บริการ/ระบบงานใหม่ ๆ ที่เพิ่มคุณค่าแก่หน่วยงานและองค์กร เป็นต้นแบบการถ่ายทอดแบ่งปันและการจัดการความรู้ที่ดีในองค์กรได้

การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ทอท.

ทอท. ได้มีการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่าอากาศยาน ด้วยการนำ Digital Technology เข้ามาใช้ในการดำเนินงานผ่านโครงการ Digital Platform ซึ่งเป็นการบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตลอดจนอุปกรณ์ที่มีอยู่ของ ทอท. ให้อยู่ในชุดข้อมูล เดียวกันในรูปแบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) โดยสามารถนำมาแสดงผลแบบ Real Time การวิเคราะห์ ข้อมูล และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (A.I.) ในการคาดการณ์ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานของ พนักงาน และสามารถเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

1. Digital Platform M1: Digital Airport เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีในรูปแบบ Application บนอุปกรณ์พกพา เพื่อบริหารจัดการท่าอากาศยานให้มีประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพการให้บริการซึ่งจะช่วย อำนวยความสะดวกผู้โดยสารในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริมกิจกรรมเชิงพาณิชย์ของผู้ประกอบการ

2. Digital Platform M2: Digital Operation เพื่อบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานท่าอากาศยานใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยอาศัยความถูกต้องของข้อมูลแบบ Real Time การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อนำมาจัดสรรทรัพยากรการคาดการณ์และวางแผนในการ

ปฏิบัติงานล่วงหน้าจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และปัญญาประดิษฐ์ (A.I.) เพื่อเป็นเครื่องมือในการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงานภายในท่าอากาศยาน

3. Digital Platform M3: Digital Office เพื่อบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการทำงานของพนักงาน ทอท. เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลในปัจจุบัน เป็นการสร้างวัฒนธรรมด้านดิจิทัลในกระบวนการทำงาน การสร้างกระบวนการในการทำงานในรูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัล การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการพัฒนาบุคลากรและกระบวนการทำงาน และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการคาดการณ์ ทั้งในด้านทรัพยากรบุคคลและการดำเนินธุรกิจของ ทอท.

4. Digital Platform M4: Digital Cargo เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมกับการขนส่งสินค้าทางอากาศ (Air Cargo Digital Platform) เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการ ของผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ

ทอท. ยังมีการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ด้วยการนำ Digital Technology มาใช้ในการดำเนินงานและปฏิบัติการท่าอากาศยาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งด้านข้อมูลและระบบเครือข่ายที่ทันสมัยให้เหมาะสมและสามารถรองรับการให้บริการเทคโนโลยีดิจิทัล ควบคู่กับการมุ่งเน้นการพัฒนาด้านมาตรฐานและคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง โดยการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานที่มีการเปลี่ยนแปลงตามความปกติใหม่ (New Normal) เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) ในทุกมิติ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2565)

นอกจากนี้ ทอท. ได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชัน SAWASDEE by AOT บนแนวคิดประตูสู่ประเทศไทย หรือ Gateway to Thailand ที่ครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว นำเทคโนโลยีมาผสานกับไลฟ์สไตล์ ผู้คนที่จะเป็นตัวช่วยนักท่องเที่ยว ในการตอบโจทย์ 3 ด้าน คือ สร้างประสบการณ์ดิจิทัลในสนามบินดิจิทัลไลฟ์สไตล์ ยกกระดับบริการด้านการใช้จ่าย สิทธิพิเศษ และความปลอดภัยครบวงจรหลังสถานการณ์ COVID-19 คลี่คลายลงและหลายประเทศปลดล็อกมาตรการให้ประชาชนสามารถเดินทางข้ามประเทศได้ ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2565 เป็นต้นมา ส่งผลให้มีชาวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทอท. คาดการณ์ว่าในปี 2566 ท่าอากาศยานทั้ง 6 แห่ง จะมีผู้โดยสารเพิ่มขึ้นถึง 96 ล้านคน เพิ่มขึ้น 68% เมื่อเทียบกับจำนวนผู้โดยสารก่อนการแพร่ระบาด และคาดว่าในปี 2567 จะกลับมาฟื้นตัวเป็นปกติเทียบกับก่อนเกิด COVID-19 มีจำนวนผู้โดยสารถึง 142 ล้านคน (นิตินัย ศิริมรรถการ, 2565)

แนวคิดเกี่ยวกับพุทธบูรณาการ

ความหมายของพุทธบูรณาการ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2540) ได้ให้ความหมายบูรณาการ หมายถึง การทำให้หน่วยย่อยที่มีอยู่ทั้งหลายที่สัมพันธ์กันและกันเข้ามารวมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนให้เป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว

ทิตินา แคมณี (2548) ได้ให้นิยามของการบูรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์โดยการนำหน่วยย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์มาทำหน้าที่อย่างผสมผสานกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวให้ครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเองไม่ได้แยกเป็นส่วนๆ

คณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557) กล่าวว่า การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การประสานกลมกลืนกันของแผนกระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญของสถาบัน (Organization-wide Goal) การบูรณาการที่มีประสิทธิผลเป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน (Alignment) ซึ่งการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายในระบบการจัดการ ผลการดำเนินการมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุป การบูรณาการ หมายถึง กระบวนการผสมผสานเชื่อมประสานสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้ามารวมกันให้เป็นหนึ่งเดียวครบถ้วน สมบูรณ์ เป็นเอกภาพในตัวแบบไม่แยกส่วน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนประกอบที่ใหญ่ขึ้น

ส่วนคำว่า พระพุทธศาสนา มาจาก 3 คำ (พระธรรมกิตติวงศ์, 2551) คือ พระ มาจากคำว่า “วร” แปลว่า “ประเสริฐ” ถ้าหมายถึงบุคคลจะหมายถึง ผู้มีศีล มีธรรม ตั้งใจฝึกฝนอบรมตนเอง เพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง ออกบวช เพื่อเว้นจากความชั่วทั้งปวงตั้งใจทำดีทุกอย่าง และกลั่นใจให้บริสุทธิ์ พุทธ แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว คือ รู้แจ้ง เห็นจริง ในสรรพสัตว์ และสรรพสิ่งทั้งปวง ด้วยญาณทัศนะอันบริสุทธิ์ หมดกิเลสแล้ว ศาสนา มาจากคำว่า “สาสน” แปลว่า คำสอน และพระพุทธศาสนา แปลว่า คำสั่งสอนของผู้รู้แจ้ง เห็นจริง ในสรรพสัตว์ และสรรพสิ่งทั้งปวง หรือแปลว่า ศาสนาของพระพุทธเจ้า หรือแปลว่าคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

กล่าวโดยสรุป พุทธบูรณาการ หมายถึง การผสมผสานกันระหว่างหลักศาสนาพุทธกับศาสตร์สมัยใหม่อย่างกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวไปในทิศทางเดียวกัน ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดเป็นองค์รวมที่สมบูรณ์ เป็นเอกภาพในตัวแบบไม่แยกส่วน เพื่อนำไปสู่การสร้างสันติสุขในสังคมต่อไป

หลักไตรสิกขา

ความหมายของไตรสิกขา

พุทธทาสภิกขุ (2549) ได้อธิบายว่า การศึกษา ในภาษาไทย หมายถึง การศึกษาเล่าเรียน ซึ่ง ตรงกับคำว่า สิกขา ในพระพุทธศาสนา หมายถึง การปฏิบัติ ได้รับปริญญา คือ ลีณาละ ลีนาโสะ ลีนาโหะ ผลของการปฏิบัติสิกขาเป็นอย่างนั้น การปฏิบัติอย่างนั้นก็เพื่อความรอดจากสิ่งอันไม่พึงปรารถนา สิ่งใดที่เป็นความทุกข์ทรมาน ความยุ่งยากลำบากแก่จิตใจก็เรียกว่า อันไม่พึงปรารถนา แก้ไขด้วยการศึกษา

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2550) ได้ให้ความหมายไตรสิกขาว่า หมายถึง การพัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรค เป็นทางดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตที่ ถูกต้องดีงามของมนุษย์ต้องเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตน คือ สิกขามรรคกับสิกขาจึงประสานเป็นอัน เดียวกัน เมื่อมองในแง่อริยสัจ 4 ก็เป็นอริยมรรค คือ วิถีชีวิตอันประเสริฐเมื่อเป็นมรรคก็ดำเนิน ก้าวหน้าไปสู่จุดหมายด้วยการจัดสมุทัยให้หมดไป ช่วยให้เรามีชีวิตที่พึ่งพา อวิชา ตัณหา อุปทาน น้อยลงไป ไม่อยู่ใต้อำนาจครอบงำ พร้อมกับที่การมีปัญญาเพิ่มขึ้น และดำเนินชีวิตด้วยปัญญามากขึ้น ตามลำดับจนกระทั่งในที่สุดพอสมุทัยหมดทุกข์ก็หมดก็บรรลุมหาเป็น นิโรธ โดยสมบูรณ์

องค์ประกอบของไตรสิกขา

ไตรสิกขา เป็นหลักการสำคัญของการพัฒนามนุษย์ การฝึกฝนและพัฒนามนุษย์นั้น ทางพุทธศาสนา จัดวางเป็นหลักเรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นระบบการศึกษาที่ทำให้บุคคลพัฒนาอย่าง มีบูรณาการ และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2550)

ศีล เป็นเรื่องของการฝึกในด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมเคยชิน เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกศีล ก็คือวินัย วินัยเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการศึกษาและการพัฒนามนุษย์

สมาธิ เป็นเรื่องของการฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ได้แก่ การพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ ของจิต สามารถพัฒนาคุณภาพ สมรรถภาพ และสุขภาพของจิต

ปัญญา เป็นเรื่องของการฝึกหรือพัฒนาในด้านการรู้ความจริงหรือรู้เห็นตามที่เป็น ตลอดจนรู้แจ้ง ความจริงที่เป็นสากลของสิ่งทั้งปวง

หลักทั้ง 3 ประการที่กล่าวมานี้ เป็นส่วนประกอบของชีวิตที่ดั่งงาม เป็นการฝึกคนให้เจริญ งอกงาม ด้วยการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา นั่นเอง

การประยุกต์หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ทอท.

ไตรสิกขา เป็นหลักและกระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้บุคคลได้พบความรู้ด้วยตนเอง โดยการเรียนรู้จากการสัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ จนมีความชำนาญในการแก้ปัญหาที่รอบตัวที่เกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การประยุกต์หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ทอท.เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ฝึกอบรมให้บุคลากรของ ทอท.มีความรู้คุณธรรม ทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ชีวิตที่ดั่งงาม จะก่อให้เกิดปัญหาอันส่งผลให้บุคลากรประสบผลสำเร็จทั้งในด้านครอบครัว การทำงาน และสังคม

2. กำกับดูแลพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรด้วยศีล ในกรอบการสำรวมกาย วาจา ให้เรียบร้อยให้อยู่ในสภาวะปกติธรรมดา ไม่ใช่กาย วาจา ไปก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนและผู้อื่น เป็นเสมือนกรอบทางวินัย และกฎหมาย ที่ต้องยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด สมาธิ คือ ความรักษาใจมั่น การรักษาใจให้สงบนิ่ง ไม่ให้ฟุ้งซ่าน ระวังใจได้ควบคุมใจได้บรรเทาความเครียดได้

3. ฝึกอบรมบุคลากรให้เกิดปัญญา เข้าใจสภาวะความเป็นจริงตามหลักเหตุและผลในสถานการณ์ปัจจุบัน พร้อมทั้งสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในการทำงานได้เป็นอย่างดี

4. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้วยการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) จึงเป็นปัจจัยช่วยให้พัฒนา ศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์กร การนำพุทธบูรณาการมาใช้ในการพัฒนาให้เป็นท่าอากาศยานที่เน้นคุณค่า (Value-Based Economy) ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ความคิดสร้างสรรค์ และภาคบริการ ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างความมั่นใจ และพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ ท่าอากาศยาน ของ ทอท. ภายใต้คำขวัญของ ทอท. คือ “ปลอดภัย คือ มาตรฐาน บริการ คือ หัวใจ”

5. นำหลักไตรสิกขาพัฒนาบุคลากรให้ดำเนินชีวิตดั่งงามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรค เป็นทาง ดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตที่ถูกต้องดั่งงาม มีการเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตนมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาดิจิทัล

แพลตฟอร์ม (Digital Platform) เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้โดยสาร ผู้ประกอบการ คู่ค้า และสายการบิน รวมถึงผู้บริหาร และพนักงานของ ทอท. ให้ได้รับความสะดวกสบาย และประทับใจ

บทสรุป

การดำเนินงานของ ทอท. มีความเกี่ยวข้องกับการประสานงานกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคมและชุมชน ทั้งในด้านนโยบาย ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในระดับต่างๆ รวมถึงความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสียที่เกิดจากการดำเนินงานตามห่วงโซ่ธุรกิจและกระบวนการทางธุรกิจ (Business Process) ของ ทอท. ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยหลักสมรรถนะ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักของพุทธบูรณาการ ด้วยการนำหลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นหลักที่ทำให้เกิดการพัฒนามีระบบทั้งทางด้านความรู้คู่คุณธรรม และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาพนักงาน ทอท. ในอนาคตอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๗ (ระดับคณะ)*
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566,
จาก https://chumphon.mju.ac.th/goverment/20111119104834_chumphon2/Doc_25590517161313_805552.pdf
- ทิศนา แคมมณี. (2548). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย*.
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตินัย ศิริมรรถการ. (2565). *เจาะแนวคิด "สกาย ไอซีที" เมื่อการท่องเที่ยวไทย..ต้องปฏิวัติสู่ Digitalization*.
สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก https://bit.ly/sawasdeebyaot_download
- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2561). *ประวัติความเป็นมาของ ทอท*.
สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก <https://www.airportthai.co.th/th/เกี่ยวกับ-ทอท/ประวัติความเป็นมา/>
- _____. (2563). *ธุรกิจของ ทอท*. สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566,
จาก <https://corporate.airportthai.co.th/th/business/>
- _____. (2564). *New Normal Digital Transformation in the Aviation Industry*.
สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก <https://www.airportthai.co.th/wp-content/uploads/2021/12/AnnualReport2021th.pdf>.
- _____. (2564). *แผนพัฒนาการจัดการความรู้ ทอท. (ปีงบประมาณ 2564-2568)*.
สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER007/GENERAL/DATA0000/00000907.PDF>
- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2565). *แผนพัฒนาการจัดการความรู้ ทอท. (ปีงบประมาณ 2564-2568)*. บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน).

- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2565). *แผนวิสาหกิจของ ทอท. (ปีงบประมาณ 2560 - 2565) ฉบับทบทวน*. สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER007/GENERAL/DATA0000/00000119.PDF>
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9, ราชบัณฑิต). (2551). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ คำวัต. ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม*.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2540). *พุทธธรรมกับการพัฒนาชีวิต*. ธรรมสภา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2550). *ไตรสิกขา: หลักการสำคัญของการพัฒนามนุษย์*. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566, จาก <https://www.watnyanaves.net/en/book-reading/116/10>
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). *การศึกษาสมบูรณ์แบบ:คือวงกลมที่คุ้มครองโลกถึงที่สุด*. อุษาการพิมพ์.
- วิไลพร กิ่งแก้ว. (2555). *ไตรสิกขา : หลักการพัฒนาแบบบูรณาการ*. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/363178>
- HRNOTE. (2019). *เสริมสร้างสมรรถนะ (Competency) ให้บุคลากรส่งเสริมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ*. Retrieved March 7, 2023, from <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190624-competency/> 9 มีนาคม 2566